

І. Г. Бабець

Інституціональна інфраструктура підприємництва регіонів у процесі євроінтеграції України: теоретико-методологічні та прикладні аспекти модернізації

Передумовою підвищення конкурентоспроможності економіки України є забезпечення розвитку підприємництва, що, зокрема, стає можливим завдяки створенню сприятливих умов для ведення бізнесу, розвитку зовнішньоекономічних відносин і функціонуванню розвиненої інфраструктури підприємництва. Остання відіграє значну роль, оскільки сприяє формуванню організаційно-економічного механізму для стимулювання підприємницької діяльності, створює умови для швидкої адаптації підприємств малого і середнього бізнесу до змін зовнішнього середовища. При цьому процеси мегарегіональної інтеграції України до Європейського Союзу, які супроводжуються створенням зони вільної торгівлі та взаємним відкриттям ринків, імплементацією нових технічних аспектів забезпечення якості товарів і послуг, обумовлюють необхідність формування нових пріоритетів розвитку підприємництва і модернізації його інфраструктури.

Слід додати, що модернізація регіональної економіки має здійснюватися не тільки через удосконалення процесів і процедур у підприємницькому середовищі, але й шляхом становлення та вдосконалення її інститутів і інституцій. Проте функціонування бізнесу в умовах

політичної нестабільності, корупції, відсутності захисту прав власності, кримінального тиску, уникнення податкових платежів свідчить про неефективність інституційних змін в Україні. Значний обсяг тіньової економіки вказує на неспроможність держави вирішити питання зменшення трансакційних витрат при виконанні контрактів між суб'єктами підприємництва. За таких умов необхідними є модернізація та підвищення ролі інфраструктури підприємництва як чинника прозорості та культури ведення бізнесу, зокрема в її інституціональному контексті.

Саме цим проблемам присвячена монографія Д. А. Антонюка¹, метою написання якої є наукове обґрунтування теоретико-методологічних засад формування і розвитку інституціональної інфраструктури підприємництва регіонів України і на цій основі окреслення тенденцій, концептуальних засад, пріоритетів і засобів її модернізації в процесі інтеграції України до ЄС.

Монографія складається з п'яти розділів. У монографії містяться науково нові результати, серед яких доцільно відзначити такі:

- обґрунтовано стратегічні й тактичні пріоритети парадигми модернізації інфраструктури підприємництва з акцентом на інституціональному і ре-

© І. Г. Бабець, 2015.

¹ Антонюк Д. А. Розвиток інституціональної інфраструктури підприємництва регіону в процесі європейської інтеграції : монографія / Д. А. Антонюк. – Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2015. – 341 с.

гіональному компонентах, узгодженні та гармонізації з сучасним етапом процесу євроінтеграції;

- запропоновано концептуальні положення стратегії модернізації інституціональної інфраструктури підприємництва регіонів (ІППР) у процесі євроінтеграції з необхідністю структурної трансформації на основі формування інноваційних інститутів інфраструктури;
- розроблено теоретичні положення інституціональної інтеграції інфраструктури підприємництва регіонів України з регіонами країн ЄС для мінімізації трансакційних витрат і зміцнення конкурентних переваг підприємств;
- обґрунтовано методологічну основу моделювання ІППР з використанням методів нечіткої логіки та системно-динамічного моделювання взаємозв'язків, матеріальних і інформаційних потоків у підприємстві.

Структура монографії повною мірою відображає результати проведеного автором різнопланового дослідження проблем модернізації інституціональної інфраструктури підприємництва на регіональному рівні, які стали об'єктом наукового аналізу. Вказане дозволяє стверджувати про вдале поєднання теоретико-методологічних і практичних аспектів у першому та другому розділах монографії, які слугують підґрунтям для розробки прикладних рішень щодо розбудови інфраструктури підприємництва регіонів у процесі євроінтеграції.

Перший розділ монографії присвячений уточненню поняття «інфраструктура підприємництва», його типологізації та обґрунтуванню методології формування на основі узагальнення

наявних підходів. Розгляд цього поняття дозволив обґрунтувати необхідність виокремлення інституціонально-регіонального компонента та необхідності розвитку інституціональної інфраструктури підприємництва регіону, яка за своєю сутністю охоплює систему інститутів (установ, організацій, правил, різних правових норм) забезпечення взаємодії суб'єктів підприємництва з урахуванням особливостей підприємницького середовища регіону, підвищенням його ефективності, насамперед через оптимізацію трансакційних витрат.

У другому розділі доведена доцільність використання принципів теорії систем для дослідження процесів формування, розвитку, модернізації і використання ІППР. Враховуючи неповноту і недостовірність інформації про досліджувану систему, постійну змінність її параметрів, структурну неоднорідність, непередбачуваність певних чинників і факторів впливу, застосовано системно-динамічне моделювання модернізації і використання інфраструктури підприємництва. Побудова моделі потребує врахування значної сукупності показників поточного стану інфраструктури підприємництва, інституціональних передумов її модернізації, які включені в структурно-функціональну схему методології дослідження ІППР.

У третьому розділі монографії досліджуються інституціональні передумови та напрями модернізації інфраструктури підприємництва регіонів на основі узагальнення проблем її розвитку. Дослідник доводить, що інструменти державного регулювання не забезпечують реальної підтримки бізнесу, що актуалізує програмну концентрацію ресурсів на розвитку недержавного складника

підприємницької інфраструктури. Особлива увага приділена інститутам неформальної інфраструктури, які набувають визначальної ролі в підприємницькому середовищі, у результаті дослідження яких доведено, що виключити явища неформальної поведінки неможливо, але необхідно створити такі умови, за яких вона стає не вигідною для бізнесу.

У четвертому розділі автор обґрунтовує концепцію трансформації ІППР України в процесі євроінтеграції, метою якої є розбудова та модернізація інститутів інфраструктури для створення сприятливих умов для підприємництва. Ці рекомендації стали логічним узагальненням викладеного у попередніх розділах монографії матеріалу.

П'ятий розділ присвячено доцільності інтеграції компонентів ІППР з іншими країнами, що розширить можливості розвитку торговельних, коопераційних та інформаційних зв'язків, а також необхідності розвитку інтегральних інститутів електронної інфраструктури підприємництва. Дослідження покладені в основу концепції формування електронних торгово-промислових палат як механізму забезпечення інформаційної і консультаційної підтримки підприємств.

Позитивним є те, що розроблені у монографії теоретичні підстави розвитку ІППР можуть слугувати для окреслення принципів засад структурної інтеграції – ефектної моделі участі нашої країни в євроінтеграційних процесах. Запропоновані методологічні основи вдосконалення інституціонального базису інфраструктури підприємництва на мезорівні спрямовані на підвищення конкурентоспроможності підприємства в регіонах у процесі їх співробітництва з країнами ЄС.

Разом з тим окремі положення монографії є дискусійними. Ідеться, наприклад, про обрання еталонних значень і інтервалів рівня розвитку інфраструктури регіонів, які автор наводить у підрозділі 2.3 монографії. Науковець не завжди розмежовує зміст категорій «інфраструктура підприємництва» та «інституціональна інфраструктура підприємництва регіону».

Однак вказані недоліки не знижують загальну наукову і практичну цінність монографії як вагомого наукового доробку, що містить широкий спектр нових та актуальних підходів до розв'язання проблем модернізації інституціональної інфраструктури підприємництва регіонів України в процесі євроінтеграції.

Бабець Ірина Георгіївна – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри маркетингу та економічної безпеки Львівського інституту менеджменту (e-mail: irina.babets@yandex.ru). Babets Iryna Heorhiyivna – Dr. Sci. (Econ.), Assoc. Prof., Head of the Department of marketing and economic security of the Lviv Institute of Management.

Надійшло 15.09.2015 р.